

ประสิทธิผลของการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิญชวนสู่การปฏิบัติในโรงเรียน*

The Effectiveness of the Invitational Concept Implemented in Schools

รังสรรค์ แสงสุข (Rangsan Saengsook)^{*}

อรนุช ลิ้มศิริ (Oranuch Limtasi)^{**}

มาลินี บุญยรัตพันธุ์ (Malinee Boonyaratapan)^{***}

นิรมล ศตวุฒิ (Niramon Satawut)^{****}

อารมณ ฉนวนจิตร (Arom Chuanajitre)^{*****}

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาประสิทธิผลของการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิญชวนไปปฏิบัติในโรงเรียน จากความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการประเมิน (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการประเมินต่อสภาพของโรงเรียนก่อนและหลังการจัดการศึกษาแบบเชิญชวน (3) ศึกษาประสิทธิผลของการจัดการศึกษาแบบเชิญชวนในโรงเรียนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเทียบกับความคิดเห็นของคณะกรรมการประเมิน และ (4) ศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการจัดการศึกษาแบบเชิญชวน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย นักเรียน จำนวน 1,207 คน ผู้ปกครอง 1,207 คน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู 73 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 10 คน ในโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง จังหวัดสมุทรสาคร และนักเรียน 734 คน ผู้ปกครอง 734 คน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู 50 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 10 คน ในโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้งสองโรงเรียนได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 15 ห้องเรียน 618 คน ในโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง และ 11 ห้องเรียน 365 คน ในโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองประกอบด้วย ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาสุ่มอย่างเฉพาะเจาะจงจากกรรมการที่มีผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่เข้าอบรมการนำการจัดการศึกษาแบบเชิญชวนไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนซึ่งผู้วิจัยจัด และผู้บริหารและครูที่เข้าร่วมประชุมสรุปผลการนำการจัดการศึกษาแบบเชิญชวนไปปฏิบัติ ส่วนผู้วิจัยเป็นคณะกรรมการการประเมิน (5 คน) กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจความเป็นโรงเรียนแบบเชิญชวน ซึ่งปรับมาจากแบบสำรวจของ IAIE (International Alliance for International Education) เป็นการแสดงความคิดเห็นครั้งที่ 1 หลังจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูเข้า

* รองศาสตราจารย์ อติธิดาภิรมย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

** รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

*** รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

**** รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

***** รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

อบรมแนวทางการจัดการศึกษาแบบเชิญชวนและการนำไปปฏิบัติ แล้วไปเยี่ยมชมโรงเรียนแบบเชิญชวน 2 โรงเรียนที่อ่องกง ขึ้นต่อไปผู้บริหารสถานศึกษาและครูจัดทำแผนปฏิบัติการและนำไปใช้เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ขั้นสุดท้ายกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นครั้งที่ 2 ตามแบบสำรวจความเป็นโรงเรียนแบบเชิญชวนและผู้บริหารสถานศึกษาและครูแสดงเจตคติต่อการจัดการศึกษาแบบเชิญชวนด้วยกิจกรรม 3 F's (facts, feeling, future) ในแต่ละโรงเรียน นำความคิดเห็นครั้งที่ 1 และความคิดเห็นครั้งที่ 2 ต่อสภาพของโรงเรียนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิญชวน 5 ด้าน คือ บุคคล สถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการ มาเปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบค่า t วิเคราะห์เชิงพรรณนาสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเทียบเคียงกับความคิดเห็นของคณะกรรมการประเมิน รวมถึงเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา และครู

ผลการวิจัยในทั้ง 2 โรงเรียน พบความสอดคล้อง คือ ความคิดเห็นครั้งที่ 1 กับ ความคิดเห็นครั้งที่ 2 ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 โดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นครั้งที่ 1 สูงกว่าครั้งที่ 2 ส่วนความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกัน สำหรับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 โดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1 ทั้งนี้ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของคณะกรรมการการประเมินอยู่ในระดับมาก และไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาแบบเชิญชวน ,ประสิทธิผล

Abstract

The objectives of this research were to (1) study the effectiveness of implementing the invitational education in the sample school, from the students' , parents' , school administrators' , teachers' , school board members' , and evaluators' opinions, (2) compare the student's, parents' , school administrators' , teachers' , school board member' , and evaluators' opinions towards the schools' conditions before and after implementing the invitational education, (3) study the effectiveness of the invitational education management in schools according to the sample groups' opinions comparing with the evaluators' opinions, and (4) study the school administrators and teachers' attitudes towards the invitational education.

The research population comprised 1,207 students, 1,207 parents, 73 school administrators and teachers, and 10 members of the school board of Wat Srisamran Ratbamrung School in Samutsakorn Province, and 734 students, 734 parents, 50 school administrators and teachers, and 10 members of the school board of Surao Sansaeb School in Bangkok. The sample groups of students in both schools were selected simple randomly and consisted of 618 Wat Srisamran Ratbamrung student from 15 classes, and 365 Surao Sansaeb

students from 11 classes, while these students' parents were automatically the research sample. The members of the school board who were not school administrators and teachers were purposively selected. The sample school administrators and teachers were those who joined the workshop on "Invitational Education Implementation in Schools" organized by the researchers, and those who attended the conclusion meeting to follow up the results of the invitational education implementation. The researchers acted as the evaluators.

All sample groups gave their first response to the Inviting School Survey which was adapted from the International Alliance for Invitational Education's Inviting School Survey. Next, the school administrators and teachers attended a workshop introducing the invitational education concept and practice and, after the completion of the workshop, visited the two inviting schools in Hong Kong. Upon returning, they prepared action plans, then implemented the plans in schools for one academic year. At the end of the year, all sample groups gave their second response to the Inviting School Survey, and the school administrators and teachers revealed their attitudes towards invitational education through the 3 F's open-ended questionnaire.

In each school, the students' , parents' , school administrators and teachers' , and school board members' first and second round opinions towards their school condition according to the five invitational education components-people, places, policies, programs, and processes were compared by means of t-test. Descriptive analysis from the mean values was used to conclude the sample groups' opinions comparing with and the evaluators' opinions, including the school administrators' and teachers' attitudes.

The research findings in both schools were in concert : the students' first and second-round opinions were at a high level and were statistically different at the .05 level of significance, and the mean value of the first-round opinion was higher than the second one; the parents' first and second-round opinions were at a high level and were not statistically different; the school administrators and teachers' , and the school board members' first and second-round opinions were at a high level and were statistically different at the .05 level of significance, and the mean value of the second-round opinions were higher than the first ones; the evaluators' first and second-round opinions were at a high level and were not statistically different.

Keywords: Invitation education, Effectiveness

บทนำ

การพัฒนาประเทศมีความจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาการศึกษา เครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาการศึกษา คือ การจัดระบบการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 บัญญัติระบบการศึกษานอกระบบ และระบบการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นทางเลือกกว้างขวางขึ้นสำหรับประชาชนชาวไทย แต่ก็เป็นที่ยอมรับว่า การศึกษาในระบบยังคงเป็นการศึกษาที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนิยมมากที่สุด ดังนั้น ส่วนประกอบในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน เพื่อไปเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ส่วนประกอบในการจัดการศึกษาเหล่านี้ประกอบด้วย สถานที่ตั้ง สิ่งแวดล้อม บรรยากาศของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นโยบายการบริหาร การจัดการหลักสูตร กิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เป็นต้น ถ้าส่วนประกอบต่างๆ เหล่านี้สามารถดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ ไม่มีอุปสรรคปัญหาในส่วนหนึ่งส่วนใด การจัดการศึกษาในโรงเรียนก็จะประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผลผลิตของโรงเรียนคือนักเรียนก็จะเป็นคนดี มีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ

ตามสภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษาในโรงเรียน จากรายงานของหน่วยงานราชการ หนังสือพิมพ์ จากประสบการณ์การทำงานของคณะผู้วิจัย และจากการศึกษาวิจัย แสดงให้เห็นว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนยังคงมีปัญหาที่รบกวนการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา อยู่หลายด้านด้วยกัน ซึ่งแต่ละด้านเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับส่วนประกอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนโดยตรง เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ บรรยากาศในโรงเรียน ปัญหาด้านการบริหาร ครู-อาจารย์ นักเรียน และปัญหาด้านกิจกรรมต่างๆ

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งได้จากงานวิจัยของ จุฬารัตน์ นามวงศ์ (2544, หน้า 129-130) เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนไม่รักษาความสะอาด สิ่งของเครื่องใช้ในโรงเรียน ทิ้งขยะมูลฝอยไม่เลือกที่ นอกจากนี้ คันทิลป์ จุลเทศ (มปป.) ซึ่งศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม แนวทางการแก้ไขในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ตลอดจนอาคารสถานที่ อาคารเรียน อาคารประกอบ กิจกรรม อาคารเอนกประสงค์ โรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วม ซึ่งบุคลากรในโรงเรียนไม่ได้รับความสะอาดสบาย

ปัญหาด้านผู้บริหาร จากงานวิจัยของ ธีระ รุญเจริญ (2545) เรื่องสภาพและปัญหาของการบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทยพบว่า ผู้บริหารมีปัญหาด้านการบริหารวิชาการ การสร้างขวัญกำลังใจในการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและให้การศึกษาดูแบบแก่ชุมชน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ใช้เวลาอยู่นอกโรงเรียนเป็นปกติ สนใจงานด้านวิชาการน้อยกว่าด้านอื่นๆ ทั้งยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ผู้ปฏิบัติงานว่าเหว และขาดกำลังใจ นอกจากนี้ยังมีปัญหากระบวนการจัดการศึกษา คือการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับผลผลิต คือ ผู้เรียน

นอกจากข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาด้านการบริหารวิชาการ และการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร ดังกล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ฐาปนีย์ แสนคำหมื่น ยงยุทธ ยะบุญธง และธารณ์ ทองนอก (2560) ได้ศึกษาเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล 1 ไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าด้านที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพจากภายนอกเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ของ สมศ. และปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสูงสุดในระดับมากคือปัจจัยด้านคน

จากงานวิจัยของ สำเริง วรรณศรี (มปป.) ที่ศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่นพบว่า การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต คือการที่ผู้บริหารไม่รับฟังความคิดเห็นของครู อาจารย์

ส่วนปัญหาด้านกิจกรรม พูนสุข เพชรดี (2542, หน้า 83-85) ศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร ด้านการปฐมนิเทศ และด้านการสับเปลี่ยนหน้าที่ เช่นเดียวกับ ทวีศักดิ์ หงส์อารยะชน (2542, หน้า 5) ศึกษาสภาพปัญหาทางงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ ครูไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม ส่วน พิมลมาลย์ พุ่มนิคม (2542, หน้า 202-205) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกลุ่มเจ้าพระยา พบว่าปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างลักษณะนิสัยให้เด็กมีวินัยช่วยเหลือตนเอง และพร้อมที่จะเผชิญปัญหา ยังไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร

นอกจากนี้จากงานวิจัยของ ฐิตาพัฒน์ สดางค์จันทร์ และคณะ (2560) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันมีการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางจากสำนักงานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ยังไม่มีกิจกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน ขาดงบประมาณสนับสนุนบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม ไม่ได้เกิดจากความต้องการ ขาดการมีส่วนร่วมและมีความต้องการที่จะพัฒนาด้านสมอง จิตใจ ทักษะการปฏิบัติและพัฒนาด้านสุขภาพ

จากสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอน ด้านผู้บริหาร การบริหารการจัดการในโรงเรียน ด้านกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอน คณะผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ควรจะนำนวัตกรรมการศึกษา คือ การศึกษาแบบเชิญชวน (invitational education) มาศึกษาวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆในโรงเรียนอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและการจัดการศึกษาของประเทศชาติต่อไป ซึ่งมีตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ ดังนี้

Asbill (1994) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ใหญ่กับครูโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกสูงระหว่างพฤติกรรมของอาจารย์ใหญ่แบบเชิญชวนทั้งด้านส่วนตัวและด้านอาชีพกับความพึงพอใจของครูต่องาน ระหว่างคุณลักษณะเชิญชวนของอาจารย์ใหญ่กับประสิทธิภาพของอาจารย์ใหญ่และความเป็นบุคคลหลักในการพัฒนาโรงเรียน และระหว่างคุณลักษณะของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนแบบเชิญชวนกับอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนที่ยังไม่ได้เป็นแบบเชิญชวน

Cloer และ Alexander (1992) ได้ทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครูแบบเชิญชวนกับประสิทธิภาพของครู และศึกษาความแตกต่างระหว่างครูแบบเชิญชวน กับครูที่ไม่เชิญชวน ผลการวิจัยพบว่าครูที่ไม่เชิญชวนมีลักษณะเข้มงวด มีการควบคุมสูง ไม่คำนึงถึงบุคคล และมองผู้อื่นในแง่ร้าย ในขณะที่ครูแบบเชิญชวนมีประชาธิปไตย มองผู้อื่นในแง่ดี แข็งแกร่ง และยืดหยุ่น และประสิทธิภาพของครูแบบเชิญชวนมีความสัมพันธ์กับลักษณะของครูแบบเชิญชวน

Egley (2003) วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมแบบเชิฐชวนด้านส่วนตัวกับด้านวิชาชีพของอาจารย์ใหญ่ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเชิฐชวนด้านวิชาชีพของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูต่องาน ระหว่างพฤติกรรมการเชิฐชวนด้านส่วนตัวของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจของครูต่องาน และระหว่างคุณลักษณะแบบเชิฐชวนของอาจารย์ใหญ่กับประสิทธิภาพของอาจารย์ใหญ่และดัชนีผลงานของโรงเรียน

Purkey และ Powell (2005) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาแบบเชิฐชวนในโรงเรียนรัฐบาล 9 โรง ที่ได้รับการประเมินว่ามีผลงานอยู่ในระดับต่ำทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ 8 คนใช้เวลา 3 ปี ปีละ 40 วันเต็ม เข้าไปในโรงเรียนและพบกับผู้บริหาร ครู และบุคลากร กระตุ้นให้ทุกฝ่ายร่วมกันสร้างบรรยากาศเชิฐชวน และรักษาบรรยากาศเหล่านั้นให้คงที่ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนเหล่านั้นพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

Steyn (1993) ได้ทำการวิจัยตรวจสอบทฤษฎีการเชิฐชวนในโรงเรียนแบบเชิฐชวน 11 โรง ที่ได้รับรางวัลโรงเรียนแบบเชิฐชวนแล้ว ผลการวิจัยพบว่าทุกโรงเรียนปฏิบัติตามสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าบุคคลได้รับการปฏิบัติว่ามีความสามารถ มีคุณค่า และมีความรับผิดชอบ และการศึกษาเป็นความสัมพันธ์แบบร่วมมือและร่วมแรงร่วมใจกัน

Vander และ Martyn (1996) ตรวจสอบการสื่อสารของครูจากมุมมองของการศึกษาแบบเชิฐชวน พบว่า ครูที่ใช้การสื่อสารทางกายมีแนวโน้มสื่อสารด้วยท่าที่แบบเชิฐชวนมากกว่าครูที่ไม่ได้ใช้การสื่อสารทางกาย ครูที่สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างชัดเจนสามารถสื่อสารด้วยท่าที่เชิฐชวนกับนักเรียน

วิธีการวิจัย

ประชากรประกอบด้วย นักเรียน 1,207 คน ผู้ปกครอง 1,207 คน ผู้บริหารและครู 73 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 10 คน ของโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร และนักเรียน 734 คน ผู้ปกครอง 734 คน ผู้บริหารและครู 50 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 10 คน ของโรงเรียนสุเหร่าแสนแสน เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากห้องเรียนร้อยละ 50 แต่ละระดับชั้นประกอบด้วยนักเรียนโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง จำนวน 618 คน และนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าแสนแสน จำนวน 365 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เหล่านี้แสดงความคิดเห็นครั้งที่ 1 ต่อสภาพของโรงเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ก่อนที่ผู้วิจัยจะจัดอบรมการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิฐชวนไปใช้ในโรงเรียน ส่วนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนและผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นครั้งที่ 2 ต่อสภาพของโรงเรียนหลังจากนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิฐชวนไปใช้ในโรงเรียน 1 ปีการศึกษา เป็นนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนห้องเดิมที่แสดงความคิดเห็นครั้งที่ 1 แต่ได้เลื่อนชั้นขึ้นไปอีกหนึ่งระดับชั้น และมีการเปลี่ยนแปลงนักเรียนบางคนในบางห้อง เนื่องจากสาเหตุลาออกหรือรับเข้าใหม่ในต้นปีการศึกษา 2551

สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญจากผู้ที่ได้รับการอบรมเพื่อเตรียมการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนมาปฏิบัติในโรงเรียน และผู้ที่เข้าร่วมประชุมสรุปผลการปฏิบัติตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน หลังการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนมาปฏิบัติในโรงเรียนเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ซึ่งได้แสดงความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ตามลำดับ และในครั้งที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงครูลาออกและรับเข้าใหม่บ้าง

ขั้นตอนดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการศึกษาแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนจากหนังสือ และเอกสาร การประชุม สัมมนา และการศึกษาดูงานของผู้วิจัย และสร้างแบบสอบถามโดยเรียบเรียงจากแบบสำรวจความคิดเห็นต่อสภาพของโรงเรียนแบบเชิงชุมชนจาก The Inviting School Survey ของ IAIE เป็นภาษาไทย ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาไทยกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ แล้วจัดอบรมแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนแก่ผู้บริหารและครู โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบและโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง แล้วนำตัวแทนผู้บริหารและครูโรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งครูที่สนใจอีกจำนวน 45 คน ไปศึกษาดูงานโรงเรียนแบบเชิงชุมชนที่ฮ่องกง คือ Tai Po Old Market School และ Mrs. Aw Boon Haw Secondary School หลังจากนั้นจัดประชุมให้ผู้ไปศึกษาดูงานเผยแพร่ประสบการณ์แก่เพื่อนครูที่ไม่ได้ไปศึกษาดูงาน ต่อจากนั้นผู้บริหารและครูโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ และโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุงจัดทำแผนปฏิบัติการ (action plan) เพื่อจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน 1 ปีการศึกษา ขณะที่โรงเรียนปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ คณะผู้วิจัยได้ไปให้คำปรึกษาเป็นระยะ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง ก่อนการจัดอบรมแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 1 ต่อสภาพความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนของโรงเรียน และหลังจากโรงเรียนปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการเสร็จสิ้นลงเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 2 ต่อสภาพความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนของโรงเรียน พร้อมทั้งผู้บริหารและครูแสดงเจตคติต่อการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนในกิจกรรม 3F's

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ต่อองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน แยกรายด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล โปรแกรม กระบวนการ นโยบาย และสถานที่ และแยกความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของผู้แสดงความคิดเห็นแต่ละกลุ่มโดยการทดสอบค่า t (t-test for independent samples) และสรุปผลของความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษากับคณะกรรมการประเมินโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยรวมถึงศึกษาเจตคติของผู้บริหาร และครูต่อการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาสรุปจากข้อเท็จจริง (facts) และความรู้สึก (feeling) ในการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนและอนาคต (future) ที่จะดำเนินการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนที่ผู้บริหารและครูแสดงออกด้วยการเขียนและพูดแลกเปลี่ยนกัน

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบต่อความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนทั้ง 5 ด้าน โดยรวมทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$ และ $\bar{X} = 4.12$ ตามลำดับ) ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แตกต่างกัน ($t = 4.147, p = .000$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในแต่ละด้านคือ ด้านบุคคล สถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการ พบว่าในแต่ละด้านเป็นไปเช่นเดียวกับผลรวมทั้ง 5 ด้านข้างต้น

2. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบต่อความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนทั้ง 5 ด้าน โดยรวมทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$ และ $\bar{X} = 4.03$ ตามลำดับ) ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ไม่แตกต่างกัน ($t = -.657, p = .511$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคคล สถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการ พบว่าในแต่ละด้านเป็นไปเช่นเดียวกับผลรวมทั้ง 5 ด้าน

3. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบต่อความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนทั้ง 5 ด้าน โดยรวมทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$ และ $\bar{X} = 4.22$ ตามลำดับ) ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แตกต่างกัน ($t = -2.348, p = .021$)

เมื่อพิจารณา ความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า

- ด้านบุคคล ด้านสถานที่ และด้านกระบวนการ ความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับมาก และไม่แตกต่างกัน
- ด้านโปรแกรม และด้านนโยบาย ความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 2 ครั้งอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แตกต่างกัน ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1

4. ความคิดเห็นของคณะกรรมการประเมินโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบต่อความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนทั้ง 5 ด้าน โดยรวมทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$ และ $\bar{X} = 4.20$ ตามลำดับ) ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ไม่แตกต่างกัน ($t = -1.928, p = .102$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า

- ด้านบุคคล ด้านสถานที่ ด้านโปรแกรม และด้านกระบวนการ ความคิดเห็นทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับมาก และไม่แตกต่างกัน
- ด้านนโยบาย ความคิดเห็นครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นทั้ง 2 ครั้งไม่แตกต่างกัน

5. ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุงต่อความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$ และ $\bar{X} = 4.09$ ตามลำดับ) ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แตกต่างกัน ($t = 7.372, p = .000$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคคล สถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการ พบว่าในแต่ละด้านเป็นไปเช่นเดียวกับผลรวมทั้ง 5 ด้านข้างต้น

6. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์ บำรุงต่อความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนทั้ง 5 ด้าน โดยรวมทั้ง 2 ครั้งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$ และ $\bar{X} = 4.08$ ตามลำดับ) ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ไม่แตกต่างกัน ($t = .388, p = .698$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคคล สถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการ พบว่าในแต่ละด้านเป็นไปเช่นเดียวกับผลรวมทั้ง 5 ด้านข้างต้น

7. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์ บำรุงต่อความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนทั้ง 5 ด้าน โดยรวมทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$ และ $\bar{X} = 4.34$ ตามลำดับ) ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แตกต่างกัน ($t = -5.076, p = .000$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคคล สถานที่ นโยบาย โปรแกรม และกระบวนการ พบว่าในแต่ละด้านเป็นไปเช่นเดียวกับผลรวมทั้ง 5 ด้านข้างต้น

8. ความคิดเห็นของคณะกรรมการประเมินโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์ บำรุงต่อความเป็นโรงเรียนแบบเชิงชุมชนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนทั้ง 5 ด้าน โดยรวมทั้งครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ไม่แตกต่างกัน ($t = -1.108, p = .310$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า

- ด้านบุคคล ด้านโปรแกรม และด้านสถานที่ โดยรวมทั้ง 2 ครั้งความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และไม่แตกต่างกัน

- ด้านนโยบาย และด้านกระบวนการ ความคิดเห็นครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นทั้ง 2 ครั้งไม่แตกต่างกัน

9. ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนในโรงเรียนจากความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เทียบเคียงกับความคิดเห็นของคณะกรรมการประเมิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จากความคิดเห็นครั้งที่ 1 ของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการประเมินโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบพบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากทุกกลุ่ม ได้แก่ นักเรียน ($\bar{X} = 4.25$) ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.05$) ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.00$) และคณะกรรมการประเมิน ($\bar{X} = 3.60$) ตามลำดับ

จากความคิดเห็นครั้งที่ 2 ของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสุเหร่า และคณะกรรมการประเมินโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.22$) คณะกรรมการประเมิน ($\bar{X} = 4.20$) นักเรียน ($\bar{X} = 4.12$) และผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จากความคิดเห็นครั้งที่ 1 โดยรวมของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการประเมินโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุงพบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นระดับมาก 3 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียน ($\bar{X} = 4.26$) ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.09$) ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ ส่วนคณะกรรมการประเมินมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งที่ 2 ของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง และคณะกรรมการประเมินโรงเรียนพบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.34$) นักเรียน ($\bar{X} = 4.09$) ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.08$) และคณะกรรมการประเมิน ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

10. เจตคติของผู้บริหารและครูที่มีต่อการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูมีเจตนาที่ดีต่อการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน เนื่องจากแสดงออกถึงการมองข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนในทางบวก มีความรู้สึกที่ดีและพึงพอใจต่อการดำเนินการทุกด้านตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน รวมถึงการวางแผนอนาคตที่จะดำเนินการตามแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนต่อเนื่องอีก

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เกี่ยวกับสภาพของโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ และโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง ของนักเรียน ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของผู้ปกครอง และของคณะกรรมการประเมินในทั้ง 2 โรงเรียน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองและคณะกรรมการประเมินไม่ได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนในโรงเรียน จึงไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนก่อนและหลังการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนไปปฏิบัติ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มที่มีต่อองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทั้งก่อนและหลังการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนเข้าไปในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนประกอบด้วยข้อปฏิบัติที่โรงเรียนทุกโรงเรียนควรปฏิบัติอยู่แล้วตามปกติ กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนทั้งสองโรงเรียนจึงได้ปฏิบัติไปแล้วในระดับมากก่อนที่จะได้ศึกษาแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน และเมื่อได้ศึกษาแนวคิดนี้แล้วก็ได้ปฏิบัติเพิ่มเติมบ้างแต่ยังไม่ถึงระดับมากที่สุด เนื่องจากได้ปฏิบัติมาเพียง 1 ปีการศึกษาเท่านั้น

3. ความคิดเห็นของนักเรียนทั้งสองโรงเรียนต่อองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน และรายด้านที่พบว่า ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แตกต่างกัน และค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นครั้งที่ 1 สูงกว่าครั้งที่ 2 นั้น อาจเป็นเพราะว่าในการแสดงความคิดเห็นครั้งที่ 1 นักเรียนยังไม่เคยพิจารณาการปฏิบัติในด้านต่างๆ ของโรงเรียนมา

ก่อน เมื่อได้รับการสอบถามจึงมองโรงเรียนในแง่ดีมาก แต่เมื่อได้รับการสอบถามครั้งที่ 2 นักเรียนจึงพิจารณาถี่ถ้วนขึ้น อย่างไรก็ตามประเด็นความคิดเห็นที่อยู่ในลำดับสูงสุด 2 ลำดับแรก และต่ำสุด 2 ลำดับสุดท้าย ระหว่างความคิดเห็นที่ 1 และครั้งที่ 2 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แสดงว่าส่วนใหญ่มีความเห็นต่อสภาพของโรงเรียนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนสอดคล้องกัน

4. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนทั้งสองโรงเรียนต่อองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน และรายด้านที่พบว่า ความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้ปกครองพิจารณาเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติในด้านต่างๆอยู่แล้ว และในการแสดงความคิดเห็นครั้งที่ 2 ก็เห็นว่าโรงเรียนยังคงปฏิบัติด้านต่างๆ เหล่านั้นอยู่ แต่เนื่องจากผู้ปกครองไม่ได้เป็นผู้ร่วมปฏิบัติตลอดเวลาจึงมองไม่เห็นความแตกต่างของการปฏิบัติก่อนและหลัง การนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนมาใช้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามประเด็นความคิดเห็นที่อยู่ในลำดับสูงสุดลำดับแรก และต่ำสุด 2 ลำดับสุดท้าย ระหว่างความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ส่วนมากเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แสดงว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นต่อสภาพโรงเรียนตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนสอดคล้องกัน

5. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แตกต่างกันอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านโปรแกรม และด้านนโยบาย นอกจากนี้ความคิดเห็นที่อยู่ในลำดับสูงสุด 2 ลำดับแรกและต่ำสุด 2 ลำดับสุดท้าย ระหว่างความคิดเห็นครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เป็นไปในทิศทางเดียวกันหลายประเด็น ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ผลของความคิดเห็น ในบางด้านไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับการปฏิบัติในด้านต่างๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารและครูเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง จึงได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนในการแสดงความคิดเห็น และพบว่าได้มีการปฏิบัติตามแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นครั้งที่ 2 สูงกว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นครั้งที่ 1 ในทุกด้าน

6. ความคิดเห็นของคณะกรรมการประเมินที่ประเมินการปฏิบัติของทั้งสองโรงเรียน พบว่าความคิดเห็นในลำดับสูงสุด 2 ลำดับแรก และต่ำสุด 2 ลำดับสุดท้าย ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองโรงเรียนแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการประเมินไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกับบุคคลในโรงเรียนจึงมีความเห็นต่างออกไป

7. จากการที่ผู้บริหารและครูได้แสดงเจตคติต่อการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนหลังจากได้ปฏิบัติแล้วเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา พบว่าในด้านข้อเท็จจริงที่พบ (Facts) ความรู้สึกที่เกิดขึ้น (Feeling) และแผนงานการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนในอนาคต (Future) มีเจตคติเป็นไปในทิศทางบวกทั้ง 3F's แสดงว่าผู้บริหารและครูเห็นประโยชน์ของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนที่ก่อให้เกิดผลดีกับนักเรียนและระบบการศึกษาโดยรวมตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน นอกจากนี้พบว่าครูมีความยังคิด สำรวม ระวัง และมีสติมากขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรทดลองการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนไปปฏิบัติในโรงเรียนอื่น ๆ อีก เพื่อยืนยันผล หรือศึกษาความแตกต่างของผลการปฏิบัติ
2. ควรทดลองในโรงเรียนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย เช่น โรงเรียนเอกชน เพื่อให้การนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนไปสู่การปฏิบัติมีความต่อเนื่อง และได้ผลดียิ่งขึ้น
3. ควรมีการติดตามผลการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนไปปฏิบัติในโรงเรียน 2 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้อย่างต่อเนื่อง
4. ควรมีการศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อสภาพของโรงเรียนที่ทดลองนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนไปปฏิบัติแล้ว
5. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนในโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน เพื่อศึกษาความแตกต่างระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่แตกต่างกันกับประสิทธิผลของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน
6. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- คันศลป์ จุลเทศ. (มปป.) *สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม แนวทางแก้ไขในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย*. www.thaiedresearch.org/result/result.php?id.2511-19k. ค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2550.
- จุฑารัตน์ นามวงศ์. (2544) . *การศึกษาสภาพปัญหาและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฐานิย์ แสนคำหมื่น ยงยุทธ ยะบุญธง และธารณ ทองเอก. (2560). “การจัดทำแผนพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล 1 ไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่”. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University 10, 3 (กันยายน – ธันวาคม) : 1529-1544
- จิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ และคณะ. (2560). “การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2”. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University 10, 3 (กันยายน – ธันวาคม) : 2152-2173
- ทวีศักดิ์ หงส์อารยชน. (2542). *การศึกษาสภาพและปัญหาทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2549). “การจัดการศึกษาแบบเชิงชุมชนคืออะไร” *วารสารรามคำแหง*. ปีที่ 23 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม.
- พิมลมาลย์ พุ่มนิคม. (2542). *สภาพปัจจุบันปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกลุ่มเจ้าพระยา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พูนสุข เพชรดี. (2542). *การศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มาลินี บุญยรัตพันธุ์. (2549). “การจัดการเรียนรู้แบบเชิงชุมชน”. *วารสารวงการศึกษา*. ปีที่ 3 ฉบับที่ 26 กุมภาพันธ์.
- สำเร็จ วรรณศรี. (มปป.) *ปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตตามความคิดเห็นของอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. www.thaiedresearch.org/result/result.php?id.2572-14k. ค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2550.
- อรนุช ลิ้มศิริ. (2549). “การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแบบเชิงชุมชน (Inviting School)” *วารสารวงการศึกษา*. ปีที่ 3 ฉบับที่ 32 สิงหาคม.

อารมณ ฉนวนจิตร. (2549). “พัฒนาครูด้วยนวัตกรรมการศึกษา: การนิเทศแบบเชิญชวน”. *วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม.

ภาษาต่างประเทศ

Asbill, K. N. (1994). *Invitational Leadership: Teacher perception of inviting principal practice*.

Doctoral Dissertation. New Mexico State University.

Cloer, T. C., & Alexander, W. A. (1992). “Inviting teacher characteristics and teacher effectiveness: A preliminary study.” *Journal of Invitational Theory and Practice*, 1, 31-34.

Egley, R. (2003). “Invitational Leadership: Does it make a difference?” *Journal of Invitational Theory and Practice*, 9, 57-70.

Purkey, W. W., & Stanley, P. H. (2002). *The inviting school treasury*. Greenville: Brookcliff Publishers.

Purkey, W.W., & Powell, D. (2005). “An invitation at approach to overcoming tough challenges in education.” *Tennessee Principal Spring*, 2005 Issue, 25-28.

Steyn, T. (1993). “The manifestation of invitational theory in inviting schools.” *Journal of Invitational Theory and Practice*, 2, 19-27.

Vander, M., & Martyn, P. (1996). “Predictors of invitational communication in the Classroom-an exploratory study in South African schools.” *Proceedings of the Thirteenth Annual Invitational Education Conference: Beyond the Blue Horizon*.